

Megemlékezés vizeki Tallián Béláról

170 éve született, 100 éve hunyt el az OEE volt elnöke

Tallián Béla 170 évvel ezelőtt 1851. július 8-án született Szabás községben, a szabási Tallián-birtokon. Édesapja Tallián Andor római katolikus, édesanyja, Schulpe Vilma református hitű volt. A szomszédos Kutas községben keresztelte meg Karády János plébános, és az általa tett beírás a keresztek lajstromába igazolja a szabási születését, és a szülők szabási lakóhelyét. Az innét nem messze állott Tallián-kúriát a második világháború idején bekövetkezett pusztítás miatt le kellett bontani, megsemmisült a családi irattár is.

A Tallián család még 1610 előtt jelent meg Somogy megyében. A vizeki előnév Vas megyei származásra utal. A leszármazottak között a jogi, vagy a katonai végzetek szereztek maguknak hírnevet és hivatalt, de azt sem szabad elfelejteni, hogy a fiatalok igyekeztek jól házasodni. Tallián Béla nagyszülei Bolháson éltek, a legidősebb fiú Tallián János (1803–1898), aki a hétfős királyi táblabírószak tagja volt, szerezte meg a Szabás egy részét, és itt építtetett fel egy kúriát, azt, ami elpusztult a második világháborúban. A szabási birtok a fénykorában csaknem 1400 hold területű volt.

Tallián János testvére, Andor (1817–1873), később Tallián Béla apja, 18 éves korában lett katona, 1843-ban már főhadnagy, 1848-ban pedig százados. 1849 májusában csatlakozott Noszlopy Gáspárhoz, a somogyi népfelkelők közé.

A világosi fegyverletétel előtt az egyik huszárezred századparancsnoka volt. Aradon előbb 3 év várfogságra ítélték, majd a fellebbezés után 1850 februárjában kegyelmet kapott. Ez a katonai pályafutás végét is jelentette. Ezután vette el feleségül a törökkanizsai úrleányt, Schulpe Vilmát (1825–1899). Őt fiú született a családba, az első a Béla volt, aztán Jenő, Vilmos, Emil és Andor. Béla születése után még 3 évet éltek Szabáson, mivel édesanyjuk több, mint 2100 hold földet örökölt Törökkanizsa környékén 1854-ben, odaköltöztek.

A középiskolát (1862–1865) között Budapesten és Szegeden és végezte), magyar, német, latin nyelveken kívül franciául is tanult. Ezután 1 éves ön-

kéntes sorkatonai szolgálat következett. Sikeres tiszti vizsgája után 1871. januárjától már hadnagyként szolgált.

A pozsonyi jogi akadémián szerezte meg az államtudományi végzettséget 1873-ban. Az év második felében miután az édesapja elhunyt, hazaköltözött az apja által építtetett törökkanizsai kastélyba, és irányította a torontáli birtokot, amelyből aztán 2000 holdat örökölt. A birtokon öntözőes gazdálkodást végeztek artézi kutak vízére alapozva, halastavat alakítottak ki, a termények szállítására kisvasutat építettek. Házasságot Baich Máriával kötött, 4 gyermekük született.

Hamarosan bekerült a közigazgatásba, előbb a billédi járás főszolgabírója lett, majd Törökkanizsára helyeztette át magát. Itt 1879-ig dolgozott. Ez idő alatt kivette a részét az 1876–1877. évi szegedi árvízmentés munkálataiból, mint a Védelmi Bizottság tagja. Az itteni önfeláldozó, fáradságot nem kímélő tevékenysége jutalmául aranykoronás érdemkereszt kitüntetéssel kapott

A következő év szeptemberében Torontál vármegye alispánjává választották, majd a vármegyei közgyűlés 1883-ban újraválasztotta. Ebben az időszakában igen kiterjedt tevékenységet folytatott.

A Tiszti- és Jegyzői Nyugdíj Egyesület, valamint a Torontál vármegyei Színészpártoló Egyesület alapító elnöke lett. Megszervezte a községi takarékk-

pénztárak hálózatát, irányításával kidolgozták a vármegye belvízveszély-elhárítási tervét. Népszerű ember lett Torontál vármegyében.

Közigazgatási tevékenysége és a somogyi családi kapcsolatai miatt is kapta a magyar kormánytól a Somogy megyei főispáni kinevezést. Az 1886. október 18-i beiktatására eljöttek a Torontáli követői és méltatták az ottani munkáját. Hamarosan a Balaton környéki megyék, valamint Tolnára kiterjedően is Balatonszabályozási kormánybiztos lett, két évvel később a Dráva szabályozására is megbízást kapott.

A Déli Vasút 1861-as átadása után nagy igény volt a somogyi vasútvonalak kiépítésére. Tallián Béla következetes képviselője és támogatója volt a barcsi (1890) és a fonyódi (1891) vasútvonalak megvalósításának.

Kezdeményezte a Somogyvármegyei Közművelődési Egyesület megalakítását, annak elnöke is lett.

Tallián Béla támogatásával és megyei adományokkal is hozták létre Kaposváron a siketnémákat oktató magániskolát.

Sikerei ellenére rá is érvényes a mondás, hogy senki sem lehet próféta a saját hazájában! De azt mindenki elismerte, hogy a közigazgatásban Somogyban példás rend volt.

1892 októberében felmentették a somogyi főispánsági teendőktől, egyidejűleg Csongrád és Békés megye főispánjává nevezték ki. Két évig volt csongrádi főispán, Békésben azonban 1896-ig maradt. Mivel szolgálati ideje alapján jogosult volt a nyugállományba vonulásra, az év végén benyújtotta a lemondását.

Ennek oka az is volt, hogy politikus akart lenni, meg is választották országgyűlési képviselőnek a törökkanizsai választási körzetben. Majd a képviselőház második alelnökévé is megválasztották, 1899-től 1903 novemberéig volt ebben a tisztségben.

Ekkor, 1903. november 3-án földművelésügyi miniszterré nevezték ki a Tisza István-kormány tagjaként. Miniszteri programja szerint a cél nem lehet más, mint a magyar föld jövedelmezőségének tartós fokozása, az ősi tűzhely megvédése, a közép és kisbirtokos osztály konzerválása.

Tisza István első kormánya 1905. június 18-án mondott le, de az életrajzírok a rövid idő ellenére fontosnak tartják megjegyezni, hogy minisztersége alatt a földművelésügy összes ágazatára kiterjedő, rendszeres és beható tevékenységet fejtett ki. A Rába

szabályozásáról szóló törvényt külön kiemelik.

Az 1905. évi választáson ismét Törökkanizsa képviselője lett, és megszakítás nélkül 1918-ig őket képviselte.

Munkásságáért I. Ferencz József több kitüntetést és bárói címet adomá-

nyozott neki, 1915-től a főrendiháznak is a tagja lett.

Az első világháborúban Belgrád elfoglalása után Belgrád polgári kormányzója neveztek ki. Feladata a közigazgatási intézkedések megtételére szült és a közrend és közbiztonság fenntartása volt a cél.

Az életrajzírok nem említenek különleges eseteket, idegen földön elkövetett visszaéléseket a tevékenysége köréből, de a szerbek elől menekülnie kellett 1918 végén. Birtokára soha többet nem térhetett vissza, a szerbek azt is elfoglalták és vége lett a csaknem 70 év alatt kialakított mintagazdaságnak. Tallián Béla Budapestre költözött. Az 1919-es Tanácsköztársaság alatt őt is letartóztatták, a fogdában meg kellett ismernie a proletárdiktatúra fizikai terrorját is.

A Tanácsköztársaság bukása után Szegedre költözött, tüdőgyulladás következtében halt meg éppen 100 éve, 1921. november 23-án. A Rónay család Kiszombori sírkertjében temették el, de még holtában sem nyugodhatott békén, a sírokat ott is feldúlták.

Báró vizeki Tallián Béla-emléknap Somogyban

Az Országos Erdészeti Egyesület és Szabás Község Önkormányzata báró vizeki Tallián Béla születésének 170. és halálának 100. évfordulója alkalmából emléknapot szervezett 2021. november 24-én Somogy megye kiváló polgárának szülőhelyén, Szabáson.

Az emléknap keretében az egybegyűltek az 1851-ben született báró vizeki Tallián Bélára, Somogy vármegye egykori főispánjára, a képviselőház alelnökére, földművelésügyi miniszterre és az Országos Erdészeti Egyesület elnökére, a kiemelkedő humanistára és polihisztorra emlékeztek.

Az eseményt megtisztelte jelenlétével többek között *Szászfalvi László*, a térség országgyűlési képviselője, *Huszt Gábor*, a Somogy Megyei Közgyűlés alelnöke, *Elmer Tamás*, az OEE főtítkára, *Fehér István*, a SEFAG Zrt. vezérigazgatója, *Kárpáti László*, a Somogy Megyei Közgyűlés tagja és *Sári Dénes*, Szabás polgármestere is.

Merczel István, a SEFAG Zrt. erdőgazdálkodási osztályvezetője, az OEE Kaposvári Helyi Csoport titkára köszöntötte az egybegyűltek, majd *Elmer Tamás* emlékezett Szabás és Somogyország neves polgárára, aki „úgy

munkálkodott a magyar erdőkért, hogy valójában nem volt erdész szakember”.

A főtítkár ünnepi beszédében hangsúlyozta, hogy az egyesületnek ma kiemelt szerepe, hogy olyan szövetségeket találjon, akik az erdőkhöz valamilyen formában kötődnek, mert az erdő szerepe a jövő szempontjából kulcsfontosságú. Az összefogás mintapéldájaként említette meg, hogy az OEE Csongrád-Csanád Megyei He-

lyi Csoportja, *Szrnka Mihály* titkár vezetésével Kiszomboron, ugyanebben az időpontban megkoszorúzta vizeki báró Tallián Béla sírját.

Az összefogásra inspiráló gondolatok után *Huszt Gábor* arra biztatta az emlékezőket, hogy Tallián Béla példáját követve merítsenek erőt a múltból, hogy érdemesen munkálkodhassanak a jövőn, majd köszönetet mondott a település vezetőségének, hogy nem fe-

Az emléknap résztvevői Szabáson

Az idei év augusztus 21-én avatták fel a felújított Rónay sírkertet, Tallián Béla koporsójának helyreállítása is megtörtént.

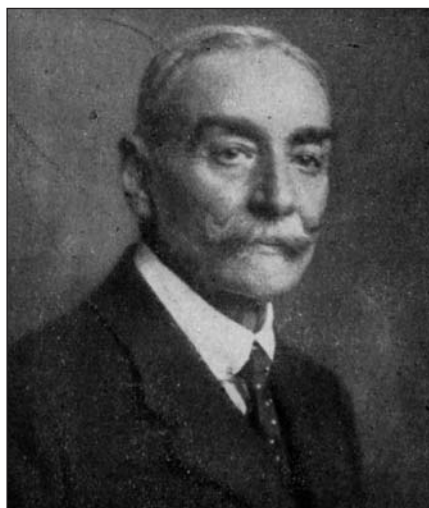
Így az utókor méltó körülmények között róhatja le a kegyeletét Szabás nagy szülőttje előtt.

Tallián Bélát az 1911. december 17-i Közgyűlés választotta az Országos Erdészeti Egyesület elnökévé. Az Országos Halászati Egyesület elnökévé is megválasztották 1912-ben és annak is igen aktív elnöke volt haláláig.

Az erdészeti egyesületi tevékenységét Bund Károly szerkesztő így foglalta össze az Erdészeti Lapokban.

„Hosszú közéleti pályájára tántoríthatatlanul lelkes magyar hazafiságot, nagy és sokoldalú képzettségen alapuló tudást, eréllyel párosuló munkakedvet, de egyúttal érzékeny lelkiismeretességet és felelősségérzetet is hozott magával, oly tulajdonságokat, amelyek az ő javakorában is messze fölülmelték kortársai fölé...”

„A régi Magyarország jellegzetes alakja volt: kérlelhetetlenül szigorú és

pontos a közszolgálat terén, kitűnő gazda a maga portáján, de igazságos és méltányos embertársai iránt, nemes ember a szó legjobb értelmében, külső megjelenésében és belső világában.”

„Rokonszenves, mindenki szívét, szeretetét, megnyerő egyéniségét egy évtizeden át volt szerencsés az Országos Erdészeti Egyesület elnöki székében tisztelhetni. Bölcs körütekintéssel vezet-

te az Egyesület ügyeit a közelmúlt viharos éveiben; az erdőt, a természetet, mint vérbeli vadász melegen szerette, de nemzeti és közgazdasági jelentőségének is teljes tudatában volt.”

Az Egyesület Választmányi jegyzőkönyveit szemlélve kiemelhető, hogy az első világháborúban részt vevő, az ott megsérült erdészek, a rokkant kollégák és a családfenntartó nélkül maradt feleségek és az árvák segélyezését azonnal megkezdte, és azt folyamatosan igyekezett biztosítani.

Bár a háború, a kommunizták, a szerbek, aztán Trianon az ő személyes sorsát is keserűvé tették, de az Egyesület elnökségéről haláláig nem mondott le.

Az előzőekben ismertetett társadalmi és egyesületi tevékenysége miatt tisztelettel emlékezünk rá Szabáson a somogyi erdészek, de a távol lévő magyar erdészek nevében is.

Horváth József okl. erdőmérnök,

OEE Kaposvári Helyi Csoport

Archív fotók: Erdészeti Lapok 1921/12, OEE Erdészpantheon

Elmer Tamás főtítkárr emlékezik az Egyesület korábbi elnökére

ledkeztek meg neves szülőttükről és ma is tisztelettel, megbecsüléssel őrzik emlékét.

„Az emlékezet megnyeri csatáját a semmivel szemben”, kezdte ünnepi beszédét Szászfalvi László. „Az emlékezés, a tiszteletadás kultúrája az, ami emberré tesz bennünket, amely kultúrát és életet teremt”. A képviselő hangsúlyozta, „csak úgy van jelen és csak úgy lesz jövő, ha képesek vagyunk emlékezni, példákat adni, ez az egyedüli esélye Magyarországnak, a magyar embereknek, a magyar településeknek a megmaradásra és a jövőre”. Báró vizeki Tallián Béla mind a közgaz-

gatásban, mind a politika területén megállta a helyét, megőrizte az értékeit, az alapelveit, életének értéke és titka hazájának és népének szolgálata volt.

Köszöntőbeszédében Sári Dénes azt hangsúlyozta, hogy „Szabás község emlékezetében e jeles nap aranybetűkkel írott”, majd arról biztosította a hallgatóságot, hogy a jó hírű báró vizeki Tallián Béla emlékét megőrzik, és minden igyekezetükkel méltó utódává kívánnak válni. „Fontos, hogy emlékezzünk a múltunkra, mert aki nem ismeri, és nem tiszteli bármely közösség múltját, az nem képes jelent és jö-

Az emléktábla leleplezése

vőt építeni” – zárta beszédét a polgármester.

Az ünnepi beszédeket követően Horváth József, az OEE Kaposvári Helyi Csoportjának egykori titkára, az emléknep ötletgazdája méltatta a neves szakembert, majd Elmer Tamás és Sári Dénes leleplezte a helyi óvoda falán elhelyezett emléktáblát, melyet megáldott Oláh Lajos református lelkész. A megemlékezés fényét emelte a prózai és versösszeállításból álló irodalmi műsor, valamint a felcsendülő trombitazene. Az emléknep ünnepélyes korszorúzással ért véget.

Szöveg és fotó: **Szigeti Edit**